

Alustatalouden faktat ja myytit -podcastin ensimmäinen kausi

Jakso 3: Korvataan opetusministeriö Googlella?

Tässä jaksossa keskustelemme siitä, miten alustatalous muokkaa opetussektoria. Puhumme myös siitä, millainen digiloikka kouluissa on jo otettu, ja pohdimme, mitkä ovat Suomen vahvuudet alustapohjaisen koulutuksen järjestämisessä. Aalto-yliopiston professorin Robin Gustafssonin sekä sarjayrittäjä William von der Pahlenin vieraina ovat tänään opetushallituksen pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen sekä DigiOne-hankkeen hankejohtaja Kirsi Lehto. Lisäksi erikoisvieraana puhelimen päässä on Sanoma Pron toimitusjohtaja Kirsi-Harra Vauhkonen.

Puhujat: William von der Pahlen
Robin Gustafsson
Olli-Pekka Heinonen
Kirsi Lehto
Kirsi Harra-Vauhkonen

[elektronisia ääniä]

Miesääni: Tämäkin ohjelma on Suomen Podcastmedian tuotantoa.

[rauhallista elektronista musiikkia alkaa soimaan taustalla]

Olli-Pekka: En halua nähdä semmoista tilannetta, että meillä Suomessa tulee jostain ulkomailta joku digitaalinen alusta, joka perustuu esimerkiksi oppilaitten jatkuvalla testaamisella. Jossa arviointi on sitä jatkuvaa testien tekemistä ja niihin preppaamista. Koska se on täysin vastakkainen sen suomalaisen koulun ja pedagogiikan lähtökohdan kanssa, mitä me täällä arvioidaan. Mutta se on ihan mahdollinen tulevaisuuskuva, jos me ei itse rakenneta omista lähtökohdista toimivia oppimisen alustaratkaisuja.

Naisääni: Tervetuloa kuuntelemaan Alustatalouden faktat ja myytit -podcastia. Alustatalous koskettaa jokaista, jolla on älypuhelin taskussa. Tätä sarjaa juontaa Futucast-podcastistakin tuttu sarjayrittäjä William von der Pahlen. Hänen seuranaan vuorottelevat Aalto-yliopiston alustatalouden asiantuntijat tutkija Eero Aalto sekä tällä kertaa studiossa mukana oleva professori Robin Gustafsson.

[musiikki vaimenee]

William: Tervetuloa Alustatalouden faktat ja myytit -podcastin pariin. Mun nimi on William von der Pahlen. Ja tänään mukana studiossa professori ja alustatalouden asiantuntija Robin Gustafsson. Moi Robin.

Robin: Terve William.

William: Tänään me puhutaan siitä, miten opetussektorin digitalisaatio ja alustamaiset ratkaisut vie koulutus- ja opetusmenetelmät täysin uudelle tasolle. Millaisia on alustapohjaisten ratkaisujen hyödyt ja haasteet? Ja mikä on kuntien ja kaupunkien rooli yhteiskunnan opetus- ja koulutusratkaisujen muutoksessa? Näistä asioista meille on saapunut puhumaan Olli-Pekka Heinonen, Opetushallituksen pääjohtaja, sekä DigiOne-hankkeen hankejohtaja Kirsi Lehto. Tervetuloa molemmille mukaan.

Olli-Pekka: Kiitoksia.

Kirsi: Kiitos.

William: Voitaisiin Kirsi ihan alkuun vaan nopeasti kertoa kuulijoille, niille, jotka eivät tiedä, että mikä tämä DigiOne-hanke on, niin saadaan vähän taustatietoa kuulijoille.

Kirsi: DigiOne hanke on tällainen alustatalousekosysteemi-hanke, joka keskittyy nimenomaan koulutukseen. Meidän ensimmäinen fokus tässä hankkeen aikana on perusopetus ja lukio. Mutta tavoitteena on, että tämä nimenomaan laajentuisi sitten varhaiskasvatuksesta koko toiselle asteelle eli myös sinne ammatillisen koulutuksen puolelle. Ja meidän tavoitteena nimenomaan on se, että me saadaan kerättyä kaikki erilaiset koulutusalan palvelut ja sovellutukset samaan kokonaisuuteen, jotta se olisi sitten käyttäjien näkökulmasta helppoa käyttää.

William: Just näin. Ja tänään me puhutaan nyt nimenomaan siitä sitten, miten nämä erilaiset alustaratkaisut ja digitalisaatio vaikuttaa tähän pitkällä tähtäimellä ja myös ehkä lyhyellä tähtäimellä, oppimiseen ja opetussektoriin. Niin

voitaisiin lähteä siitä liikkeelle, että missä vaiheessa me ollaan tässä vaiheessa? Miten paljon tämä on jo vaikuttanut ja minkälaisia muutoksia on havaittavissa, jos miettii opetussektoria tämän alustatalouden näkökulmasta?

Kirsi: No, meillähän on erilaisiakin alustatalousratkaisuja jo koulutussektorilla käytössä. Varmaan tunnetumpia on sitten kuitenkin Google ja Microsoft. Mutta sitten meillä on toisaalta myöskin oppimateriaalipuolella ja arvioinnin puolella erilaisia ratkaisuja. Ja haaste on tässä tänä päivänä se, että ne on hyvin erillisiä. Ja sitten koulutuksen järjestäjän ja opettajan näkökulmasta ne on myös hyvin hajanaisia. Ja nyt tämä DigiOne-alusta, mitä me haetaan tässä, niin sen tavoitteena on nimenomaan kerätä erilaiset palvelut yhteen, myös nämä olemassa olevat alustat.

William: Just niin. Miten tämä Olli-Pekka Opetushallituksen näkökulmasta näyttäytyy tämä tilanne tällä hetkellä?

Olli-Pekka: No sanotaan niin, että mä olen ollut yli 25 vuotta sitten, silloin puhuttiin tietoyhteiskunnasta, niin aika pitkälti samojen kysymysten äärellä. Tosin silloin oltiin siinä tilanteessa, että hankittiin kouluihin tietokoneita, lähdettiin siitä, että tasa-arvon näkökulmasta olennaista, että kaikki oppilaat eri puolilla Suomea olisivat tässä suhteessa samanlaisessa asemassa. Paljon asioita on tapahtunut, mutta paljon hitaammin kuin mä kuvittelin silloin yli 25 vuotta sitten. Ja aika pitkälti meillä on ollut semmoinen tilanne, joka on johtanut nimenomaan siihen, mitä Kirsi äsken tuossa kuvasi, eli meillä on ollut vähän semmoinen, annetaan kaikkien kukkien kukkia ja jokainen tekee omia juttujaan. Ja nyt ollaan mun mielestä tultu siihen vaiheeseen, jossa me ollaan tämmöisessä tietynlaisessa integroinnin hetkessä. Eli siinä, että nämä eri toimijat, erilaiset funktiot, erilaiset palvelut tulee enemmän yhteen katsomaan sitä, että mitkä olisivat ne yhteiset pelisäännöt, joihin kytkeytyen kaikki voisi sitä omaa palveluaan tai oppimista tukevaa alustaa kehittää ja sitä kautta päästä eteenpäin.

William: Just niin. Sä olet Robin tätä aihetta kanssa osittain tutkinut, tiedät alustataloudesta paljon. Niin miltä tämä sun silmin näyttää nyt, allekirjoitatko sä tämän tilannearvion, minkä Kirsi ja Olli-Pekka tähän alkuun meille kertoi?

Robin: Kyllä näin on, että tämä integraatio vaihe on niin sanotusti menossa tällä hetkellä tällä opetussektorilla. Ja ehkä se, mitä mä näen itse on tässä sen yksityisen ja julkisen sektorin tuottamat oppimiskäytännöt, oppimateriaalien, sen ratkaiseminen, että miten se tapahtuu. Koska perinteisesti yksityinen sektori on tuottanut oppimateriaalia, erittäin laadukasta oppimateriaalia. Mutta tänä päivänä nämä alustamaiset ratkaisut mahdollistaa sen, että kuka tahansa, esimerkiksi joku opettaja jossain syrjäkylän lukiossa voi tuottaa erittäin laadukasta opetusmateriaalia. Ja miten me saadaan hyödynnettyä tätä, niin se on mun mielestä äärimmäisen tärkeä kysymys tässä tilanteessa.

William: Ja paljon puhutaan tässä samassa asiayhteydessä oppimisen digitalisaatiosta. Miten nämä eroaa toisistaan, se, että kun puhutaan digitalisaatiosta tai alustataloudesta, onko ne samoja asioita vai onko ne jonkun isomman kokonaisuuden samoja asioita? Vai onko niissä joku oleellinen ero näiden välillä? Ehkä olisi hyvä selvittää sekin vielä tähän alkuun.

Robin: Tosiaan alustahan on tämmöinen niin sanotusti digitaalinen kohtaamispaikka. Että siellä voi kohdata opiskelija, opettaja, oppimateriaalin tuottaja. Tai siellä voi myös kohdata vanhempi ja toinen vanhempi, jolla on haastetta tukea sitä oppimista sille lapselle, nuorelle. Eli tässä yhteydessä meillä on olemassa jo tänä päivänä kaikki todella rikas oppimateriaali ja pedagogiset ratkaisut. Mutta se, että kaikki voisi hyödyntää niitä tehokkaasti, niin me ei pystytä tällä hetkellä. Ja tämmöiset digitaaliset kohtaamisalustat pystyisivät tätä ratkaisemaan, mutta tällä hetkellä tämä vanha rakenne jollain tavalla estää sen innovoinnin ja kasvun tällä puolella.

William: Just niin. Olisi kiva kuulla vähän visioita. Paljon puhutaan nimenomaan siitä, että Suomen koulutusjärjestelmä on maailman parhaita ja näin. Ja itsekin olen ollut kuitenkin vähän huolissaan pitkällä tähtäimellä, että pysytäänkö me vauhdissa mukana, kun tulee paljon uusia innovaatioita ja muut maat kehittyvät. Niin miten te näette, että jos me saadaan nämä ratkaisut onnistumaan ja saadaan tämmöiset alustat toimimaan, vaikka nyt Suomen tasolla kunnolla, niin mitä se parhaassa tapauksessa mahdollistaa? Miten sä Olli-Pekka näet tämän?

Olli-Pekka: No mä näen niin, että tässä on tietyllä tavalla vähän samanlaisesta asiasta kysymys, kun me ollaan meidän koulutusjärjestelmää rakennettu vuosikymmenien kuluessa. Ihan fyysisestä koulujen rakentamisesta ja sitten sen pedagogiikan rakentamisesta, opettajien osaamisen rakentamisesta, erilaisten tukirakenteiden rakentamisesta. Niin tässä on tavallaan vähän samasta kysymys, mutta digitaalisessa ympäristössä. Ja se tietysti vie aikaa. Olennainen asia on kyllä nimenomaan se, että miten näitä asioita ja sitä rakennustyötä tehdään niin, että ne eri osa-alueet kytkeytyy siihen yhteiseen kokonaisuuteen. Ja meillä Suomessa meidän vahvuus on se, että meidän se ammattitaito nimenomaan oppimisen ja opetuksen osalta on tosi vahvaa. Ja siitä meidän kannattaa pitää kiinni myös oppimisen alustaratkaisuihin. Se on se asia, jonka tulee määrittää sitä, että mimmisia ratkaisuja me siihen ympäristöön rakennetaan. Ja silloin, jos me onnistutaan siinä, niin mä näen, että me oppimisen osalta ollaan nähty vielä aika pieni osa niistä hyödyistä, mitä on mahdollista saavuttaa. Että kyllä mun näkökulmasta se iso asia on se, että me päästään parhaimmillaan semmoiseen tilanteeseen, jossa digitaalisessa ympäristössä oppimissisällöt on sentyyppisiä, jotka myöskin voivat syntyä sen oppimisen myötä. Ja se oppimisen yhteisö korostuu. Ei siis se, että olisi yksilö ja kone -yhteys, vaan tavallaan ratkaisuja, joissa se itse asiassa nykyistä paljon laajempi yhteisöllinen oppiminen voi tapahtua. Koska se on itse asiassa myöskin syvempää oppimista, kun se oppiminen kiinnittyy ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Ja kolmanneksi sitten se, että niin hassulta kuin se kuulostaakin, että se oppimisen konteksti voi olla virtuaalisessa tilanteessa aidompi kuin se on esimerkiksi jossakin oppilaitoksen luokkatilanteessa. Ja sitten, kun me saataisiin nämä kaikki täydessä potentiaalissa hyötykäyttöön, niin kyllä mä näen, että oikeasti päästään nykyistä parempaan, syvempään oppimiseen.

William: Täällä studio nyökkäilee. Onko teillä lisättävää tai miltä tämä kuulostaa?

Kirsi: No hirmu samankaltaisia ajatuksia meillä Olli-Pekan kanssa tästä on. Ja mä itse uskon nimenomaan siihen, että me vasta raaputetaan tuota alustatalouden mahdollisuuksien pintaa.

William: Potentiaalia on vielä vaikka mihin. Robin, me juteltiin eilen, sulla oli mielenkiintoinen ajatus siitä, tai me juteltiin siitä vähän, että jo peruslainsäädännönkin mukaan, niin tällainen avoin oppimisympäristö kaikille olisi mahdollinen. Ja meillä olisi mahdollisimman tasavertainen ja mahdollistava oppimisympäristö. Niin puhutaan siitä vähän, mun mielestä se oli mielenkiintoinen ajatus ja mielenkiintoinen tulokulma tähän. Kun helposti hehkutetaan teknologiaa ja kaikkea, mutta sitten siinä se perushomma, mikä pitää saada aikaiseksi, niin pitäisi saada kuitenkin toimimaan mahdollisimman hyvin.

Robin: Joo. Tässä on semmoinen tilanne meillä tällä hetkellä, että paljon näitä oppimismateriaaleja ja oppimiskäytäntöjä on käyttäjätunnuksien ja salasanojen alla. Opiskelijoiden tarvitsee käyttää niitä ja pääsee moneen järjestelmään. Mutta toisaalta se, että Suomen perustuslaki, meillä on nämä sivistykselliset oikeudet. Niin siellä kyllä tuodaan esille se, mun mielestä semmoinen jalo idea Suomessa, että jokainen saisi yhtäläiset mahdollisuudet kykyjensä ja tarpeidensa mukaan tällaiseen opetukseen ja oppimiseen, että voisi tällaisista elinikäistä oppimista harjoittaa ja oppia koko ajan lisää, mahdollistaa sitä. Ja tänä päivänä tämä ei toteudu täysin tässä skaalassa, mitä me voitaisiin tehdä. Eli pääosin vielä kerran tämä, että oppimateriaali itsessään on tietyllä tavalla avoin digitaalinen hyödyke, voisi ajatella. Ja toisaalta voisi ajatella sen, että tällaiset pedagogiset ratkaisut, jos meillä on joku ratkaisu siitä, että miten joku voisi oppia paremmin, niin miksi me ei jaeta sitä kaikille. Tai sillein, että se olisi avoimempaa sen käyttöä. Se pedagoginen ratkaisu, se huippuratkaisu siitä, että miten sinä voisit oppia paremmin tätä asiaa. Joku matematiikan tehtävä tai joku kielen oppimisen pedagoginen ratkaisu, niin miksi me ei jaettaisi sitä, sehän olisi loistojuttu.

William: Niin ja helpostihan tämä keskustelu menee semmoiseen, että meillä tulee jossain vaiheessa joku tekoäly, joka räätälöi kaiken yksilötasolla ja kaikki oppii kuin itsestään. Mutta ehkä tuo on vähän lähempänä lähitulevaisuudessa oleva mahdollisuus, että opettajat vaan jakaisi menetelmiä keskenään ja materiaaleja. Ja nimenomaan, että se on ainakin vähän helpompi tehdä kuin esimerkiksi joku monimutkainen tekoäly nyt lyhyellä tähtäimellä.

Robin: Juuri näin. Eli tietyllä tavalla se pointtihan on tässä se, että meillä on hajautettuna tällä hetkellä paljon ratkaisuja tähän tilanteeseen. Mutta tällainen digitaalinen kohtaamisalusta voisi parhaimmillaan, ja totta kai niitä pitää olla monenlaisia. Mitä enemmän meillä olisi hyviä digitaalisia kohtaamispaikkoja oppimisen ympärillä, niin sitä todennäköisemmin me saataisiin näitä räätälöityjä oppimiskäytäntöjä kaikille.

Kirsi: Joo. Mulla tulee tässä lähinnä mieleen ihan tuommoinen käytännön arjen tuska. Eli jos mietitään esimerkiksi vaikka ihan ilmaista oppimateriaalia tai jotain sovellusta, niin usein tullaan siihen tilanteeseen, että senkin osalta pitäisi tehdä arviot tietoturvasta ja suojasta ja vaikuttavuuden arvioinnista. Ja monta muutakin asiaa vielä. Varsinkin, kun puhutaan sovelluksista. Ja tämä on yksi asia, mitä me yritetään nyt taklata myös tässä meidän DigiOne-hankkeessa tulevaisuudessa, tai oikeastaan DigiOnessa ei enää hankeaikana, on se, että kaikki kunnat eivät tekisi sitä samaa integrointityötä, samaa vaikutustenarviointityötä. Siellä on ihan hirveän paljon duunia ennen kuin joku sovellus saadaan käyttöön. Ja se on myös syy, miksi opettajat helposti sanoo, että hei me ei haluta ottaa mitään uutta, koska ne tietää, että ne saattaa joutua odottamaan sitä puoli vuotta. Tai että se käyttöönotto on tosi vaikeaa.

William: Kyllä. Tässä on tällainen herkullinen aasinsilta, mikä on pakko käyttää. Ylipäänsä nyt, miten paljon tulevaisuudessa on perusteltu, että kunnat on tämä pääasiallinen koulutuksen tuottaja? Ja kun monella sektorilla on tapahtunut yksityistämistä, niin tuleeko samalla lailla käymään tässä vai onko tämä jotenkin niin perustavaa luokkaa oleva oikeus ja velvollisuus, että se on pakko tarjota jotenkin nimenomaan tämän takia, että pitää arvioida ja se pitää olla tasapuolista? Vai voisiko tässä kuvitella kuitenkin, että myös yksityisillä yrityksillä tulee olemaan isompi rooli tulevaisuudessa näiden palveluiden tuottamisessa? Jos vaikka lähdetään Olli-Pekasta liikkeelle.

Olli-Pekka: No mä lähtisin vastaamaan siihen kysymykseen vähän kansainvälisen vertailun kautta. Mehän Suomessa, maana, poiketaan itse asiassa hyvin voimakkaasti suurimmasta osasta maailman maita siinä, miten voimakkaasti meidän koulutusjärjestelmä on julkisen puolen rahoittama, järjestämä ja tuottama. Ja maailmassa on paljon yksityisiä toimijoita, paljon yksityisiä kouluja, koulutuksen järjestäjiä. Ja siellä itse asiassa myös tehdään kaupallisin perustein tosi kovaa työtä tämän digitaalisuuden alueella. Mä näen itse, että meidän Suomessa, sanotaan niin, että en näe perustetta sille, että digitaalisuus sinänsä muuttaisi tätä meidän peruslähtökohtaa. Kyllä meillä uskon, että se on hyvä ratkaisu, koska koulutuksen tasa-arvo on meille niin olennainen asia. Ja sen takaaminen on helppoa niin, että meillä julkinen sektori vastaa siitä rahoituksesta, järjestämisestä ja pitkälti tuottamisesta. Mutta se, mitä me tullaan tarvitsemaan, on se, että meillä julkinen ja yksityinen niiltä osin, kun yksityiset on innovoimassa niitä oppimateriaaleja tai niitä digitaalisia ratkaisuja tai siihen datan hyödyntämiseen liittyviä ratkaisuja ja palveluja, niin julkisen ja yksityisen pitää tehdä merkittävästi tiiviimpää yhteistyötä tämän ekosysteemin synnyttämiseksi. Ja tähän saakka me on toimittu liian erillään, liian hajautetusti. Ja nyt on aika ottaa näitä asioita vahvemmin yhteen. Sanon vielä sen, että oppiminen ja opetus on pohjimmiltaan hyvin eettistä ja ihmiskuvaan ja yhteiskunnan arvostuksiin liittyvää toimintaa. Ja esimerkiksi mä en halua nähdä semmoista tilannetta, että meillä Suomessa tulee jostain ulkomailta joku järjestelmä, digitaalinen alusta, joka perustuu esimerkiksi oppilaitten jatkuvalla testaamisella. Jossa arviointi on sitä jatkuvaa testien tekemistä ja niihin preppaamista. Koska se on täysin vastakkainen sen suomalaisen koulun ja pedagogiikan lähtökohdan kanssa, mitä me täällä arvioidaan. Mutta se on ihan mahdollinen tulevaisuuskuva, jos me ei itse rakenneta omista lähtökohdista toimivia oppimisen alustaratkaisuja.

William: Mitä ajatuksia tämä herättää?

Kirsi: Kyllä mulla isossa kuvassa on hyvin samanlainen ajatus kuin Olli-Pekallakin, että nimenomaan me ei saada menettää sitä vahvuutta, mitä meillä tässä suomalaisessa koulujärjestelmässä on. Eli enemminkin digitalisaation osalta pitää nimenomaan varmistaa se julkisesti omistettu rooli ja nimenomaan tiivistää yhteistyötä markkinatoimijoiden kanssa. Koska mä melkein väitän, että jos sitä lähdetäisiin tekemään täysin julkisin voimavaroin tai täysin kaupallisin voimavaroin, niin kummastakaan ei tulisi hyvää lopputulosta.

[rauhallista elektronista musiikkia alkaa soimaan taustalla]

Naisääni: Koulutuksen ja opetuksen digimurros tarkoittaa myös suuria muutoksia opetusmateriaalin tekemiseen ja jakamiseen. Robin Gustafsson soitti Sanoma Pron toimitusjohtaja Kirsi Harra-Vauhkoselle, joka vastaa yrityksen oppimateriaaliliiketoiminnasta Suomessa. Robin kysyi Kirsiltä mielipidettä datan omistajuuteen liittyen, eli miten oppimisen datan omistajuutta tulisi säädellä.

[musiikki vaimenee]

Kirsi H-V: Tämä on aika paljon kanssa kehitysvaiheessa vielä, että mehän ei olla Suomessa kauhean paljon vielä standardisoitu näitä datamalleja eikä rajapintoja eikä mitään tämäntyyppistä. Ja tämä on ehkä se seuraava kehitysalue, mistä pitäisi käydä keskustelua ja miettiä, miten me täällä halutaan toimia. Mä koen, että siinä on kahdenlaista asiaa ja nimenomaan ehkä se, että minkälaista dataa jaetaan, pitäisi päättää. Ja minkälainen data on sitten kunkin toimijan ikään kuin kilpailullista dataa, että sitä ei välttämättä ole tarvetta tai ei haluta jakaa, koska sitten siihen liittyy taas jotakin erityisosaamista tai muuta. Pitäisi toimia avoimen markkinan tavoin, mutta sitten toisaalta tukea sen markkinan kehittymistä tietynlaisella datan jakamisella, joka sitten hyödyttää kaikkia. Ja myös semmoinen tietynlainen standardisointi olisi tärkeää, koska me ollaan kuitenkin aika pieni markkina täällä Suomessa ja meillä on vähän toimijoita ja pitäisi pystyä mahdollisimman sujuvaan yhteistyöhön. Tämä alustatalous kuitenkin lähtökohtaisesti on tämmöinen verkostojen talous, että olisi sitä parempi, mitä enemmän pystyttäisiin tekemään yhteistyötä ja mitä sujuvammin, että se olisi jollain tavalla määriteltyä, että millä tavalla se tapahtuu. Mutta kaikista tärkeintä tietystihän loppukädessä on se, että me pystytään näillä palveluilla tuottamaan mahdollisimman hyviä oppimisen tuloksia. Ja ne palvelut palvelee sitä oppimista ja opettamista parhaalla tavalla. Ja siihen tietysti tarvitaan sitä dataa, että miten me voidaan oppia siitä, miten opitaan ja miten opetetaan.

Robin: Kyllä. Ja ajattelin itse asiassa just kysyä tätä asiaa ehkä vähän tarkemmin. Eli just tämmöinen kyky tehdä yhteistyötä monen toimijan osalta näistä opetus-, oppimateriaali- ja oppimisdatan osalta, niin mitä tämä parhaimmillaan sille opiskelijalle tai opettajalle tai jopa vanhemmille voisi tarkoittaa tämä, että me voidaan hyödyntää tätä digitalisaatiota ja alustataloutta täällä opetussektorilla? Mitä se parhaimmillaan voi tarkoittaa?

Kirsi H-V: No siinä on varmaan moniakin asioita. Mutta ehkä mä näkisin sen parhaan asian olevan tuo henkilökohtaisuus ja personoitu oppiminen, että jokaisen oppiminen tai oppimisprosessi saisi sellaisen tuen, mitä se tarvitsee. Voitaisiin käyttää just niitä oppisisältöjä tai tapoja oppia tai materiaaleja, jotka tukee sen kyseisen oppilaan tarpeita. Siihen voisi mun mielestä päästä paljon paremmin vielä, että tiedetään, mikä on kunkin tapa oppia ja pystytään tarjoamaan sitten ne parhaat välineet siihen oppimiseen.

Robin: Kyllä. Vielä jatkaen tätä verkostomaista yhteistyötä, josta sä puhuit, ja siitä, että monien toimijoiden kannattaisi pyrkiä tekemään yhteistyötä tässä kehitystilanteessa. Niin kuinka myös lähtökohtaisesti avoimia te olette tekemään yhteistyötä erilaisten alustayritysten kanssa?

Kirsi H-V: Joo, mä näkisin tässä taas, että se käyttökokemuksen kehittäminen sieltä loppukäyttäjän eli opettajan tai oppilaan näkökulmasta, se on se kaikista tärkein. Ja nyt tietysti tällä hetkellä, kun katsotaan sitä, niin se on vielä aika semmoinen hankala joissain kohdin, kun täytyy kirjautua ikään kuin erikseen erilaisiin järjestelmiin. Tässä kohtaa on otettu kuitenkin hyviä edistysaskeleita. Meillä on Suomessa tullut tämmöinen MPASS-tunnistautumisjärjestelmä, joka sitten jo ikään kuin standardoi yhden osan tästä. Mutta siinä voidaan vielä ottaa hyviäkin kehitysharppeuksia eteenpäin. Mutta että se käyttökokemus olisi mahdollisimman jouheva ja pystytään liikkumaan erilaisten palveluiden välillä, mutta sujuvasti ja näin. Kyllä me siinä yhteistyössä ehdottomasti halutaan olla mukana ja ollaankin tosi paljon. Että kyllähän me tälläkin hetkellä jo ollaan linkittyty moniin asiakkaiden järjestelmiin ja näin.

Robin: Liittyen tähän tapaan tehdä yhteistyötä tässä alustataloudessa, niin minkälainen vastavuoroisuus sä näet itse, että tässä alustataloudessa on kehittymässä? Onko se toisenlaista kuin mitä se on ollut aikaisemmin vaikka oppimateriaalin tuottamisessa?

Kirsi H-V: Jaa, tuota, mitähän mä nyt tuohon sanoisin. Onhan se koko maailma muuttunut. Että jos ajatellaan, että ennen oppimateriaalin kustantajat teki kirjoja, joka on hyvin semmoinen rajattu kokonaisuus, joka toimitetaan oppilaille ja opettajille, sitten tukimateriaalit, niin kyllähän se on semmoinen ihan yksi tietty rajattu kokonaisuus. Ja nyt ollaan sitten taas tämmöisessä alustamaailmassa, jossa me saadaan avattua yhteyksiä moneen suuntaan. Ja myös sen oppimateriaalin ja opettajan materiaalien kokonaisuus ikään kuin linkittyy jo aika moneen eri osa-alueeseen ja ulkopuolisiin lähteisiin ja niin edelleen. Että kyllähän se on ihan erilainen se ympäristö.

Robin: Ja lopuksi vielä, minkälainen viesti sulla olisi päättäjille ministeriössä, opetusministeriössä, tai poliitikoille tässä tilanteessa, kun nämä on kehittymässä nämä alustamaiset oppimisratkaisut Suomessa?

Kirsi H-V: Joo, me ollaan tästä keskusteltukin muutamilla eri foorumeilla. Ja mun mielestä meille on tärkeää, niin kuin mä sanoin tuossa aikaisemmin, me ollaan Suomessa pieni maa ja meillä on hyvä yhteistyöpohja jo olemassa ollut vuosikausia. Niin jatketaan sillä samalla linjalla. Ja mun mielestä pitäisi nyt lähteä miettimään ihan näitä yhteisiä standardeja ja tätä yhteistä kokonaisuutta, että miten me mahdollisimman sujuvasti tässä yhdessä tehdään töitä ja toisaalta sitten saadaan nämä oppimisen tulokset edelleen pysymään ihan maailman huipulla. Se on se meidän kaikkien yhteinen tavoite.

Robin: Kiitos Kirsi, että tulit keskustelemaan tästä aiheesta tänään.

Kirsi H-V: Kiitos.

[rauhallista elektronista musiikkia alkaa soimaan taustalla]

Naisääni: Palataan studioon. Keskustelemme Opetushallituksen pääjohtaja Olli-Pekka Heinosen sekä DigiOne-hankkeen hankejohtaja Kirsi Lehdon kanssa siitä, mitkä haasteet hidastavat alustatalouden hyödyntämistä opetustarkoituksiin.

[musiikki vaimenee]

William: Kuulostaa, että tahtotila on aika vahva, on olemassa. Ja tiedetään suunnilleen, mitä halutaan. Mutta mitkä on semmoiset käytännön esteet? Onko se vaan, että meillä on liikaa erilaisia paletteja ja tämä on iso kokonaisuus ja pitää varmistaa, että asiat menee oikein? Vai liittyykö tähän jotain muita asioita?

Kirsi: No ainakin nyt pari näkökulmaa tulee tässä heti ensimmäiseksi mieleen. Se, että odotukset on ihan hirveän kovat. Ja sitten meillä on tietysti määrätynlaiset taloudelliset reunaehdot, että mihin asti tämän hankkeen aikana päästään niillä rahoilla, mitä meillä on käytössä. Eli aika on yksi haaste, että miten me pystytään vastaamaan siihen huutoon. Ja taloudelliset reunaehdot. Mutta sitten mä nostaisin kyllä kolmantena asiana lainsäädännön näkökulman. Eli esimerkiksi vaikka nyt, jos puhutaan eettisiin liittyvistä näkökulmista tai datan omistajuuteen liittyvistä näkökulmista, niin nykyinen lainsäädäntö ottaa kyllä kantaa siihen, että mitä dataa koulutuksen järjestäjä esimerkiksi omistaa. Mutta sitten, jos mennään vaikka siihen, että tekoäly tuottaa erilaisia oppimispolkuja, niin sitten me tullaankin siihen, että syntyy tällaisia vaikka osaamisprofileja. Niin eihän meillä oteta siihen kantaa, että onko se oppija itse, joka sen datan omistaa vai onko se palveluntuottaja, kaupallinen toimija, joka sen omistaa, vai onko se edelleen se koulutuksen järjestäjä. Että meillä on esimerkiksi paljon eettisiä kysymyksiä ratkaistavana.

Robin: Mä näen ehkä tässä kolme keskeistä asiaa, jotka on todella haasteellista. Yksi on se, että opettajilla ei ole aikaa osallistua tähän kehitykseen sillä tavalla, mitä niillä olisi kykyä ja myös mahdollisuutta tehdä. He ovat täysin kiinni siinä opettamisessa. Ja niillä on kuitenkin tässä paljon asiantuntemusta, ymmärrystä. Toinen on se, että koulut, ne on tuskissaan tästä, näistä erilaisista mahdollisuuksista hyödyntää näitä erilaisia järjestelmiä ja miten pysyy niin sanotusti kärryillä koko ajan tässä. Se on se kuntien ja kaupunkien velvollisuus tietyllä tavalla tuottaa tätä perusopetusta. Sitten se kolmas haaste on nämä uudet osapuolet tässä oppimisen tuottamisessa ja oppimispalveluissa. Mun mielestä ne semmoiset yllättävät on varmaan opiskelijat itse, 12-vuotias opiskelija, joka voi tukea toista opiskelijaa. Että miten me saataisiin tämä toimimaan tehokkaammin. Ja niitä osallistumaan tähän. Tässä ei ole kannusteita rakentaa näitä, ei ole yrittäjyyttä niin sanotusti.

William: Kyllä. Se on ihan totta. Mites Olli-Pekka, näetkö sä tämän data-asioiden turvallisuuden, opettajien osallistumisen lisäksi, näetkö sä jotain muita tällaisia käytännön haasteita? Vai jos me ratkaistaan nämä, niin ollaanko me jo voiton tiellä?

Olli-Pekka: No kyllä mäkin näen, että tuo kiire esimerkiksi, mihin tuossa viitattiin, että mikä on se koulun arjen, sen tilan ja paikan rutiinin todellisuus ajankäytön osalta, niin sitten se ajatus, että siihen tuodaan jotain uusia elementtejä, joita pitää oppia käyttämään, jotka alkuvaiheessaan ei ole myöskään ihan helppokäyttöistä, niin se on iso kynnyks. Ehkä meillä on vähän myös semmoinen polkuriippuvuuden haaste olemassa. Me ollaan tavallaan totuttu kulkemaan tiettyä polkua pitkin. Ja tietysti täytyy sanoa, että totta kai tämä korona-ajan insentiivi, pakko käytännössä ottaa etäopetuksen osalta uusia digitaalisia välineitä käyttöön siinä määrin, että 40 prosenttia opettajista sanoi, että he etäopetusvaiheessa ottivat käyttöön itselleen kokonaan uusia työkaluja, joka on kuitenkin aika hurja määrä opettajista. Tämä kertoo siitä, että sitten kun on se pakko ottaa, niin näin tehdään. Mutta meillä on edelleen tosi paljon tekemistä sen suhteen, että me käytännössä normaalitilanteessa, niin sanotusti, saadaan näitä laaja-alaisesti käyttöön.

William: Mua kiinnostaisi vielä tähän loppuun kuulla, sä jo Kirsi vähän mainitsit tuosta datasta, mutta se on tietenkin hirveän ajankohtainen aihe monestakin näkökulmasta. Niin olisi kiva kuulla vielä vähän lisää siitä, miten te näette sen. Ylipäänsä, mitkä hyödyt on siitä, että sitä oppimisdataa kerätään alkuunkaan, mutta myös se, että onko tässä sitten tällaisia samanlaisia väärinkäytön riskejä, mitä vähän jo tässä sivulauseessa mainittiin?

Kirsi: Joo, ainakin yksi ensimmäinen iso päätös, mitä me ollaan tehty nyt matkan varrella, kun ollaan tätä ekosysteemiä kehitetty, liittyy juurikin siihen, että kuka omistaa sen alustan, että lähdetäänkö me kilpailuttamaan se kokonaan. Ja se liittyy oikeastaan kahteen asiaan. Toinen asia oli se, että me käytiin jo silloin keskustelua eri kokoisten yritysten kanssa ja isot toimijat sanoivat, että he eivät halua tulla kilpailijan alustalle. Ja pienet toimijat sanoivat, että he eivät halua tulla isojen alustalle. Eli se oli tavallaan yksi näkökulma siihen, että miksi se alusta pitää omistaa julkisesti. Mutta toinen oleellinen näkökulma on juurikin se, että tällä hetkellä palveluntuottajat, oli ne sitten globaaleja jättejä tai kotimaisia toimijoita, niin he ikään kuin kokee, että he omistaa sen datan, vaikka lainsäädännön mukaanhan se on koulutuksen järjestäjän dataa. Ja ehkä juuri sen takia, kun se data on niin suljetusti kiinni niissä palveluissa ja myös ikään kuin sidottuna sinne oppilaitoksiin eikä niihin oppijoihin, niin me ei rehellisesti sanottuna mun mielestä edes tiedetä sitä vielä, että mimmoinen potentiaali siellä on. Että jos mietitään näitä suomalaisia geenipankkeja vaikka, että millaista tutkimusta sieltä on löytynyt, niin mä jotenkin uskon, että tämä koulutuksen ja oppimisen data tulee olemaan tulevaisuudessa samanlainen kultakaivos, jota me ei olla edes vielä raapaistu pintaa.

William: Onko teillä Robin ja Olli-Pekka jotain huolenaiheita tai jotain muita ajatuksia vielä tähän datan hyödyntämiseen liittyen?

Olli-Pekka: No ehkä tavallaan se huolenaihe jälleen tuolta maailmalta, että mäkin olen vierailut kiinalaisessa koulussa, joka on ollut digitalisaation hyödyntämisen edelläkävijä, jossa kaikki oppilaita koskeva tieto, data, oli käytännössä luokkahuoneen seinillä. Terveystiedot mukaan lukien. Ja me ollaan Suomessa kuitenkin toisenlainen yhteiskunta ja se

luottamuksen ulottuvuus on meille niin olennainen. Ja sen takia meidän täytyy kyllä pitää lainsäädännöllisesti ja myöskin sitten eettisten pelisääntöjen määrittämisen kautta huoli siitä, että me ei saastuteta tätä ympäristöä. Ja sen takia nyt kyllä on se korkea aika katsoa myöskin tämä lainsäädännöllinen kehys ja sitten ne eettiset pelisäännöt kuntoon.

Robin: Mä haluaisin täydentää oikeastaan tätä Olli-Pekan tosi tärkeää viestiä tässä asiassa. Eli kyse on dataoperaattoreista tai datan operoimisesta. Ja tosiaan Suomessahan rakennettiin tämä OmaKanta-järjestelmä, jossa nyt tällä hetkellä sitten Findata on se, joka operoi sitä dataa ja antaa lupia sen osalta, miten sitä käytetään ja voi käyttää, ja määrittää sitä. Kyllähän se on juuri näin varmaan, että me joudutaan nyt hakemaan semmoinen vastaava dataoperaattorimalli ja sitten sopia siitä, että millä ehdoilla ja kuka sen datan kanssa operoi. Ja tässä yhteydessä ehkä se huolenaihe on just se, että on olemassa jo kaupunkeja ja kuntia, jotka esimerkiksi käyttää Google Classroomia aktiivisesti ja on totta kai sopineet niistä käyttöehdoista. Mutta niin kuin Kirsi toi esille tässä omassa puheessaan, niin siitä, että ne kuitenkin lähtökohtaisesti ajattelee myös, että ne omistaa sen datan. Meille on äärimmäisen olennaista se meidän lähtökohta meidän oppimistratkaisuiden ja oppimisarvojen mukaisesti Suomessa, että siitä pidetään todella huolta siitä oppimisdatasta. Siinä mielessä tällainen dataoperaattori on varmaan seuraava askel, joka olisi hyvä saada niin sanotusti kuntoon Suomessa.

William: Kyllä. Se on ihan hyvä, että siinä ollaan hereillä, niin ei tarvitse ehkä sitten pelätä, että tulee Facebook-mainoksia jostain koulukirjoista tai tukiratkaisuista tai jotain muuta vastaavaa, vaan että se olisi sitten kaikkien oma tieto tulevaisuudessa, niin se on varmaan ihan turvallinen asia. Tässä vaiheessa kiitos kaikille. Kirsi, Olli-Pekka ja Robin, tämä on ollut mielenkiintoinen keskustelu. Ja kiva, kun pääsitte osallistumaan. Kiitos paljon.

Kirsi: Paljon kiitoksia.

Olli-Pekka: Kiitoksia.

Robin: Kiitos.

[rauhallinen elektroninen musiikki alkaa soimaan taustalla]

Naisääni: Kuuntelit Alustatalouden faktat ja myytit -podcastia. Tämä oli ensimmäisen kauden kolmas jakso. Seuraavassa jaksossa puhumme siitä, voiko alustatalouden mahdollistama niin sanottu alustatyö olla reilua. Jos pidit tästä ohjelmasta, muista seurata podcastia Spotifyssa tai tilaa ja arvostele ohjelma Apple Podcastissa, niin muutkin löytävät ohjelman pariin.

[musiikki vaimenee]